

Verksamhets/skydd sanalys för Europavalet 2024 Ekerö Kommun

EKERÖ KOMMUN

Versionshistorik			
Datum	Version	Ändring	Vem
2024-04-10	0.1	Upprättad och skapande av rubrikstruktur	SP
2024-04-10	0.2	Avsnittet sekretessbedömning kompletterat	SP
2024-04-10	0.3	Central del i hotbilden inlagd	SP
2024-04-10	0.4	Uppdaterat under avgränsningar. Processbeskrivningar under rubrik 3. Skyddsvärden.	SP
2024-04-10	0.8	Uppdaterad information under alla rubriker	SP
2024-04-	1.0	Dokumentet fastställt	

Innehåll

Verksamhets-skyddsanalys för valet 2024	1
1 Inledning	4
1.1 Bakgrund till analysen	4
1.2 Syfte och mål med analysen	4
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Sekretessbedömning och dokumenthantering.....	5
2 Metod.....	6
2.1 Säkerhetsskyddsanalys som grund	6
2.2 Valmyndighetens metod för verksamhetskyddsanalys.....	7
2.3 Arbetsgrupp i Värmland.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
2.4 Deltagande aktörer, workshops och färdigställande	7
2.5 Viktiga begrepp	7
3 Verksamhetsbeskrivning.....	8
3.1 Förbereda val	9
3.2 Genomföra val	9
3.3 Slutföra val	10
4 Identifierade och bedömda skyddsvärden	10
4.1 Förbereda val	10
4.2 Genomföra val	12
5 Säkerhetshot och dimensionerande hotbeskrivning (DHB).....	14
5.1 Nationell nivå, valmyndighetens dimensionerande hotbeskrivning	14
5.2 Regional nivå i Värmland	16
5.3 Lokal hotbild.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
6 Sårbarhetsbedömning.....	17
6.1 Förbereda val	17
6.2 Genomföra val	17
7 Verksamhetsskyddsåtgärder och -plan.....	20
7.1 Övergripande åtgärder.....	20
7.2 Personal	21
7.3 Lokaler, förvaringsutrymmen och material	22
7.4 Transporter	25

1 Inledning

1.1 Bakgrund till analysen

Allmänna val kan vara måltavla för hot och sabotage på flera sätt – som symbol men också i det konkreta genomförandet. Anledningarna till att valen kan vara en måltavla är flera; bland annat finns det aktörer som vill undergräva förtroendet för demokratin och det finns de som vill manipulera eller stoppa folkviljan. Hot och sabotage mot valen kan leda till förödande konsekvenser för valens genomförande eller förtroendet för valens genomförande.

För att demokrati ska fungera måste det gå att praktiskt genomföra de allmänna valen och medborgarna måste också tro på att resultaten speglar väljarnas vilja. Detta är på många sätt självklara grundvillkor.

Under senare år har vi sett fler och allvarigare former av antagonistiska hot mot genomförandet av allmänna val. Utvecklingen medför att det finns ett växande behov av skydd. Det kan till exempel vara skydd för att förhindra att antagonister stjäla förtidsröster eller medvetet sprider desinformation om att valet inte har gått rätt till.

Som enskild kommun är det inte alltid lätt att förhålla sig till det som beskrivs ovan. Genom att göra det tillsammans har vi ökat medvetenheten hos företrädare för alla deltagande kommuner. Vi har också ägnat oss åt mycket tankeverksamhet tillsammans, något som enbart har positiva effekter i just det här arbetet. Hur vi lagt upp arbetet beskrivs närmare under rubriken 2. *Metod*.

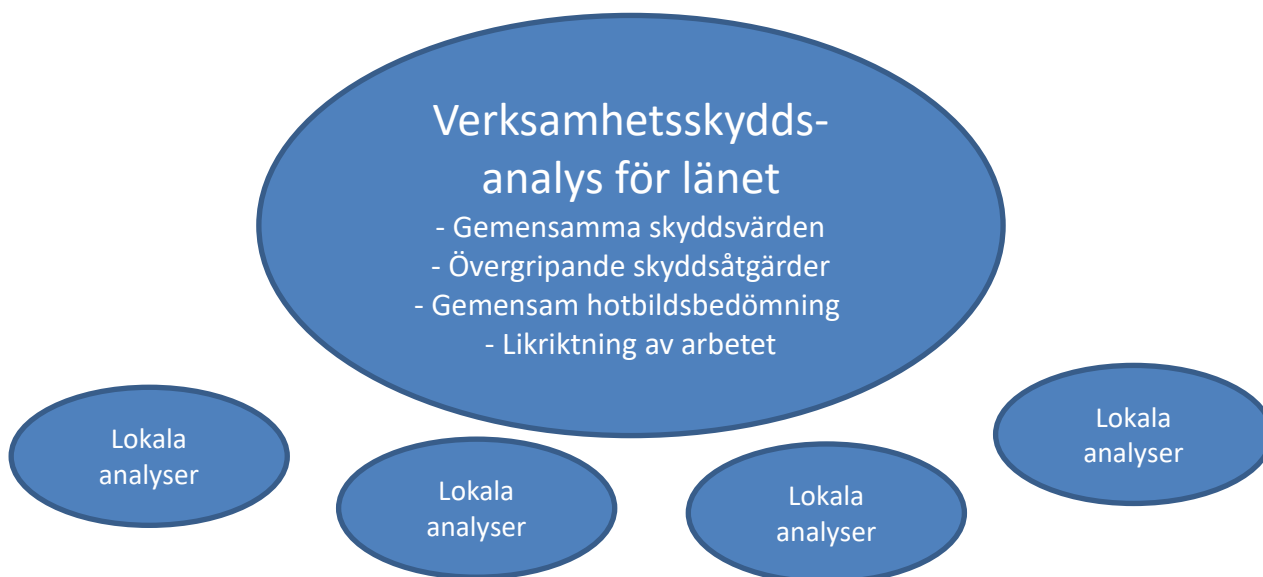
Den här analysen är en läns-gemensam analys som sedan kan användas av de kommuner som vill. Den går att använda som en generell analys, eller kompletteras med lokal information och på så sätt bli en lokal analys.

Söndagen den 9 Juni 2024 är det europaval. Av erfarenhet vet vi att försök till sabotage har gjorts på tidigare val och det är av yttersta vikt att valen 2024 kan genomföras så säkert som möjligt. Inför valet 2024 har mer omfattande åtgärder inom säkerhetsområdet vidtagits, bland annat från Valmyndigheten som genomför utbildningar i valsäkerhet, ger råd med mera.

1.2 Syfte och mål med analysen

Syftet med analysen är att identifiera vad som ska skyddas, mot vad och vem det ska skyddas från, vilka situationer som ska undvikas, hur man förebygger att dessa situationer uppstår, samt hur man hanterar dem om de ändå uppstår.

Målet med analysen är att få ett läns-gemensamt dokument som kan anpassas till den egna kommunen eller användas som det är.

1.3 Avgränsningar

Verksamhetsskyddsanalysen begränsas till det kommunala ansvaret inom valet. Det innebär att den utgår från de processer som den kommunala valadministrationen genomför, både inför och under valet. Verksamhetsskyddsanalysen omfattar inte det partipolitiska arbetet inför och under ett val, och inte heller det som sker på länsstyrelsen efter att kommunerna lämnat över allt material efter de båda rösträkningarna (på valnatten och efter valnämndens preliminära rösträkning).

1.4 Sekretessbedömning och dokumenthantering

Dokumentet som helhet bedöms innehålla öppen och allmän information. Bedömningen baseras på att de i analysen identifierade skyddsvärden är av generisk karaktär, och inte specifikt eller lokalt utpekande.

Även hoten är övergripande beskrivna på nationell, regional och lokal nivå. Dock är vissa av hoten på regional nivå sprungna ur faktiska händelser på kommunal nivå, men bedöms inte vara känsliga.

Slutligen så är de förslag på åtgärder för att säkerställa det skyddsvärda övergripande, men i den fortsatta lokala åtgärdslistan kan åtgärderna bli så specifika att de kan behöva sekretess bedömas.

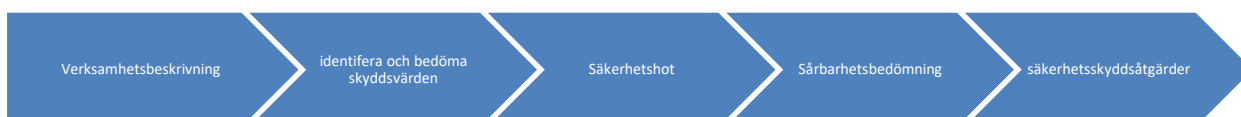
I kapitel 7. *Verksamhetsskyddsåtgärder och -plan* finns ett antal tabeller som varje kommun får fylla i efter eget arbete. De här tabellerna utgör den bruttolista på åtgärder kommunen anser vara nödvändiga.

2 Metod

2.1 Säkerhetsskyddsanalys som grund

Metoden som använts under arbetet har utgått från säkerhetspolisens metod för säkerhetsskyddsanalys.¹ Metoden lutar sig mot fem olika steg vilka sammantaget leder fram till en analys och som illustreras av bilden nedan och beskrivs i text under bilden.

En säkerhetsskyddsanalys ska svara på frågorna: *Vad ska skyddas? Mot vad ska det skyddas? Hur ska det skyddas?*

Steg 1 verksamhetsbeskrivning. Den verksamhet som ska analyseras beskrivs och syftet är att beskriva och urskilja vad i verksamheten som utgör säkerhetskänslig verksamhet och som ska ges säkerhetsskydd.

Steg 2 Identifiera och bedöma skyddsvärden. Identifieringen utgår från verksamhetsbeskrivningen och syftet är att identifiera de skyddsvärden som finns inom verksamheten, alltså vad som ska skyddas.

Steg 3 Säkerhetshot. Hotbilden utgår från nationella hotbilder (Säkerhetspolisen, Försvarsmakten), regionala hotbilder och i förekommande fall lokala hotbilder.

Steg 4 Sårbarhetsbedömning. Under arbetet ska sårbarheter bedömas utifrån hur de kan påverka verksamheten. Sårbarhetsbedömningen kan bland annat baseras på analys av tidigare inträffade händelser och erfarenheter gjorda utifrån dessa. Även det här steget är den del i analysen över vad verksamheten ska skyddas emot.

Steg 5 Säkerhetsskyddsåtgärder. I det här steget beskrivs de säkerhetsskyddsåtgärder som behöver vidtas utifrån skyddsvärdena i relation till identifierade hot och sårbarheter.

Som det nämndes ovan började arbetet med metoden för säkerhetsskyddsanalys. Under arbetets gång har metoden modifierats för att på så sätt kunna hanteras öppet. En öppen produkt är läsbar för en krets utanför säkerhetsskyddsarbetet och passar även in mer i Valmyndighetens metod för verksamhetsskyddsanalys. Det framtagna dokumentet är därför en verksamhetsskyddsanalys istället för säkerhetsskyddsanalys.

I analysen bedöms inte sannolikheten för att angrepp eller liknande ska genomföras, utan fokus ligger på att identifiera skyddsvärden, vilka sårbarheter som finns kopplat till dessa samt att identifiera åtgärder för att ta bort alternativt minimera risker.

¹ *Vägledning i säkerhetsskydd – Säkerhetsskyddsanalys*. Säkerhetspolisen 2019. [Vägledning-Sakerhetsskyddsanalys.pdf \(sakerhetspolisen.se\)](https://www.sakerhetspolisen.se/valmyndighetens-metod-for-verksamhetsskyddsanalys)

2.2 Valmyndighetens metod för verksamhetsskyddsanalys

Valmyndigheten har utgått från Säkerhetspolisens metod för säkerhetsskyddsanalys, men även de har valt att arbeta vidare med en verksamhetsskyddsanalys för att belysa att processen är skild från arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser samt säkerhetsskyddsanalyser. Valmyndigheten framhåller att arbetet med verksamhetsskydd bedömer konsekvenser kopplade till valets genomförande och förtroende för valets genomförande, medan säkerhetsskydd utgår från skyddet för Sveriges säkerhet.

I Valmyndighetens verksamhetsskyddsanalys innebär det att alla identifierade risker, sårbarheter och hot bedöms utifrån de konsekvenser de kan ha för genomförandet av valet och förtroendet för genomförandet av valet. Om man har möjlighet, exempelvis genom erfarenhet, att bedöma sannolikheten för att exempelvis ett angrepp ska ske, så medför det ett riskvärde som kan vara utgångspunkt för prioriteringen av verksamhetsskyddsåtgärder.² Om man inte kan bedöma sannolikheten för ett angrepp så prioriteras skyddet utifrån den identifierade sårbarhetsnivån.

2.3 Valkansli Ekerö

Deltagande i workshops och utbildningar

Ekerö kommun har deltagit i flertalet utbildningar och workshops under året.

Efter utbildningar och workshops har arbetet fortsatt internt i kommunen.

2.4 Viktiga begrepp

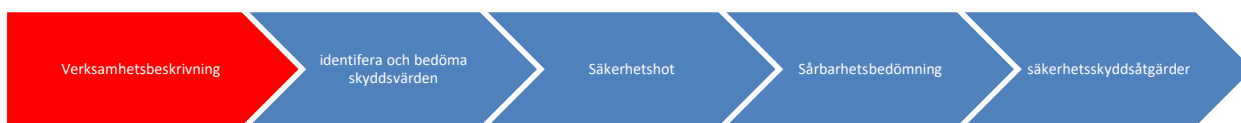
Här har vi samlat centrala begrepp som används i verksamhetsskyddsanalysen

Begrepp	Betydelse
Antagonistiska hot	Avsiktligt illvilliga handlingar i syfte att påverka genomförandet av allmänna val och/eller förtroendet för valen. Ett antagonistiskt hot kan komma från såväl andra länder som från grupper eller enskilda individer.
Dimensionerad hotbeskrivning	Den dimensionerade hotbeskrivningen beskriver en antagen antagonistisk förmåga men inte det faktiska hotet mot allmänna val även om den försöker att ligga så nära verkligheten som möjligt. Kommuner och länsstyrelser behöver bedöma de faktiska hot som finns mot deras ansvarsområde (lokalt eller regionalt) utifrån egna erfarenheter och i samverkan med lokala och regionala säkerhetsmyndigheter.
Skyddsvärden	Det som ska skyddas för att valen ska kunna genomföras och för att förtroendet för genomförandet av valen inte ska påverkas negativt. Skyddsvärden kan finnas inom kategorierna verksamhet, personal, lokaler, transporter, utrustning, material, system och information. Skyddsvärden identifieras och bedöms utifrån vilka konsekvenser antagonistisk påverkan får för genomförandet eller förtroendet för valens genomförande. Om konsekvensen av påverkan medför en skada så finns det behov av skyddsåtgärder.
Verksamhetsskydd	Att identifiera och skydda verksamhet som kan få negativa konsekvenser för genomförandet av, och förtroendet för, allmänna val om den påverkas negativt. Verksamhetsskyddet utgår från verksamhetens egna behov och krav.
Säkerhetsskydd	Skydd av verksamhet som kan få negativa konsekvenser för Sveriges säkerhet om den påverkas. Säkerhetsskyddet utgår från

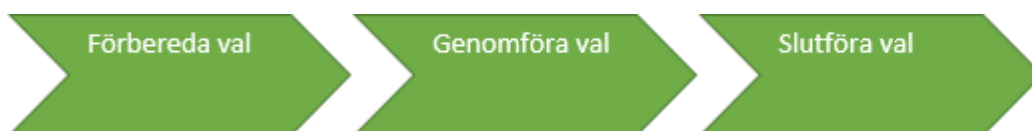
² Riskvärde (sannolikhet*konsekvens)

	säkerhetsskyddslagen. Om en verksamhet omfattas av både säkerhetsskydd och verksamhetsskydd dimensioneras skyddet i första hand efter säkerhetsskyddets krav. Därefter kan behovet av verksamhetsskydd ställa krav på ytterligare skyddsåtgärder.
Valid (valdatasystemet)	Ett verksamhetsstöd för att administrera val som Valmyndigheten tillhandahåller.
Valsäkerhet	Ett samlingsbegrepp för valadministrationens systematiska arbete med att skydda de uppgifter som ska utföras enligt vallagen och andra valrelaterade författningar. Det handlar om säkerhetsskydd och verksamhetsskydd – men även om skydd mot olyckor, informationssäkerhet, krisberedskap och kontinuitetshantering.
Sårbarhet	Skillnaden mellan befintliga säkerhetsåtgärder och de hot som åtgärderna ska skydda mot. Sårbarheten kan bedömas genom praktiska tester av verksamhetsskyddet, genom analys av tidigare incidenter och genom att göra bedömningar grundade på erfarenhet. En sårbarhet behöver beskrivas så tydligt som möjligt för att det ska vara möjligt att identifiera skyddsåtgärder.

3 Verksamhetsbeskrivning

Med utgångspunkt i det kommunala uppdraget att genomföra val har tre processer identifierats i förväg: *förbereda val*, *genomföra val* och *slutföra val*.

Processerna har sedan brutits ned till delprocesser vilka illustreras nedan i texten. Ingen mer detaljerad processkartläggning har gjorts, eftersom det inte har varit relevant för att driva arbetet framåt. I arbetet med analysen har processerna *förbereda val* och *genomföra val* varit utgångspunkterna, medan processen *slutföra val* har lämnats utan genomgång. Det sistnämnda har varit ett aktivt val eftersom det finns skyddsvärden i processerna inför och under valet, men inte det arbete som pågår när själva valet är avslutat.

3.1 Förbereda val

Processen **förbereda val** har brutits ner till fem delprocesser som är av mer administrativ art.

Administrera lokaler beskriver det arbete som läggs ner inför ett val, när bland annat lokaler att hålla förtidsröstning och röstning på valdagen utses. Lokalerna måste uppfylla vissa krav på exempelvis tillgänglighet och möjlighet att genomföra valet. Varje valdistrikt har en lokal som kommunen själva utser. Information om lokalen läggs in i Valid och trycks på röstkortet som skickas ut till alla röstberättigade i varje enskilt valdistrikt.

Administrera bemanning beskriver det arbete som valadministrationen utför på för att bemanna valarbetet. Det handlar om bemanning till valkansliet, bemanning av förtidsröstningslokalerna, bemanning av vallokalerna under valdagen och bemanning av valnämndens preliminära rösträkning.

Administrera utbildning handlar om den utbildning som röstmottagarna får. Den måste vara tillgänglig, pålitlig och den måste genomföras på ett sätt som gör att alla deltagare får samma information och på så sätt får likadana förutsättningar att genomföra arbetet.

Administrera kommunikation beskriver det arbete som genomförs på lokal nivå när det gäller att kommunicera förutsättningar för valet. Information måste anpassas lokalt för att bland annat handla om var och hur man kan rösta i den kommun man befinner sig, vart man vänder sig om man tappat bort sitt röstkort med mera. Men kommunikationen kan även behöva beröra desinformation, fake news och annat som kan skada valet.

Administrera valmaterial beskriver hur valmaterialet hanteras från det att det anländer från tryckeriet till kommunen, hur det förvaras samt hur det lämnas ut till röstnings- och vallokaler.

3.2 Genomföra val

Processen **genomföra val** bryts ner tre delprocesser som beskriver det aktiva genomförandet av valet.

Genomföra förtidsröstning beskriver hur förtidsröstningen genomförs samt hur förtidsrösterna hanteras fram till dess att de öppnas och räknas på valdagen alternativt på valnämndens preliminära rösträkning. Processen innehåller även förtidsröstning på valdagen.

Genomföra valdag beskriver det som sker från dess att valdistrikten dukar upp för val till dess att alla kommunens räknade och redovisade röster överlämnas till länsstyrelsen, antingen under valnatten eller under dagen efter valdagen.

Genomföra valnämndens preliminära rösträkning beskriver det som sker på onsdagen efter valet då röster som underkänts i vallokal räknas tillsammans med förtidsröster som inkommit under

valdagen och följande tre dagar, fram till dess att räknade och redovisade röster överlämnas till länsstyrelsen.

3.3 Slutföra val

Processen *slutföra val* delas in i fyra delprocesser som inte beskrivs närmare under arbetet med verksamhetssäkerhetsanalys eftersom de inte anses innehålla skyddsvärden.

4 Identifierade och bedömda skyddsvärden

I den här analysen är ett skyddsvärde *det som ska skyddas* för att valen ska kunna genomföras och för att förtroendet för genomförandet av valen inte ska påverkas negativt. Skyddsvärden kan vara verksamhet, personal, lokaler, transporter, utrustning, material, system och information. Skyddsvärden identifieras och bedöms utifrån vilka konsekvenser som påverkan av skyddsvärdet får, både för genomförandet av valen och för förtroendet för valens genomförande. Om konsekvensen av påverkan medför en skada så finns det behov av skyddsåtgärder.

Vi har valt att kategorisera skyddsvärden utifrån processerna *förbereda val* och *genomföra val*. Skyddsvärdena har delats in underkategorier. Kategorierna är ett stöd för att det ska vara lättare att sortera bland identifierade skyddsvärden och skyddsåtgärder. Ytterligare kategorier kan tas fram av användaren om det finns behov av det.

4.1 Förbereda val

I den här delen beskrivs de skyddsvärden som identifierats inom de fem delprocesser som ingår i processen *förbereda val*. Skyddsvärden för varje delprocess redovisas för sig.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen administrera lokaler

Lokaler

Lokalerna ska ha ett adekvat skalskydd och vara tillgängliga ur flera olika aspekter (funktionsnedsättning, neutralitet m.m.) Lokalerna ska möjliggöra ett bra flöde för väljarna och det ska vara möjligt för röstmottagarna att ha uppsikt över hela lokalen. Det ska finnas utrymningsmöjligheter så att det är möjligt att tömma lokalerna snabbt vid behov, alternativt inrymma människor vid hot. Lokalerna måste vara utformade så att valhemligheten är möjlig att bevara. Är lokalen en vallokal ska det finnas möjligheter till arbetsyta vid rösträkning samt möjlighet för åskådare att närvara. Det är också viktigt att i förväg

planera hur möjliga avvísningar ska hanteras. Även lokalernas strömförsörjning måste hanteras i processen.

Alternativa lokaler

Det måste finnas andra lokaler att använda om någon av de beslutade lokalerna inte är tillgänglig av någon anledning.

Övriga lokaler

Planeringen måste omfatta alla lokaler som ska användas under valet; lokaler för förvaring av förtidsröster, lokaler för förvaring av material, förtidsröstningslokaler, vallokaler, lokaler för överlämning av röster och lokal för valnämndens preliminära rösträkning.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen administrera bemanning**Personal**

Det ska finnas personal inom alla funktioner på valkansliet som kan arbeta fram till valet. Vissa av dessa funktioner är nyckelfunktioner och för dessa kan kontinuitetshandling behöva tas fram. Utöver personal på valkansliet ska alla valdistrikt ha ordförande och vice ordförande och alla röstmottagare oavsett om de arbetar med förtidsröstning, som ambulerande röstmottagare eller under valdagen ska vara neutrala/oberoende.

Rekrytering av röstmottagare

Hur ser rekryteringsprocessen ut och vad ha vi för kunskap om vilka som arbetar? Finns det någon möjlighet att kontrollera deras lämplighet?

Valnämndens ledamöter och ersättare

Ledamöter och ersättare ska vara utbildade och kunniga i valprocessen.

Arbetsmiljön

Det måste tas hänsyn till arbetsmiljön under hela processen.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen administrera utbildning**Utbildarna**

De som utbildar röstmottagarna ska vara kompetenta på området. De ska vara korrekta, tydliga och förtroendeingivande. Röstmottagarna som genomgår utbildningen ska alla få ta del av samma kunskap, information och underlag. De ska sedan lämna in en bekräftelse på genomförd webbutbildning.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen administrera kommunikation**Kommunikation**

Den ska vara tydlig, korrekt och tillgänglig. Till valet behöver det kopplas kommunikatörer. Det ska finnas en plan för vilka kanaler som används och hur desinformation ska bemötas.

Kommunikations- och informationsmaterialet

Allt material, oavsett om det är eget eller från en officiell källa, behöver hanteras säkert så rätt material används.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen administrera valmaterial**Valmaterialet**

Det måste finnas tillräckligt med material, och eventuellt även lite i reserv. Valmaterialet måste förvaras säkert.

<i>Transporterna</i>	Det valmaterial som transporteras är bland annat valsedlar, kuvert, och röstlängder.
<i>Placering av valsedlar</i>	Den måste göras enligt samma princip i alla kommunens röstnings- och vallokaler.

4.2 Genomföra val

I den här delen beskrivs de skyddsvärden som identifierats inom de tre delprocesser ingår i processen *genomföra val*. Skyddsvärden för varje delprocess redovisas för sig.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen genomföra förtidsröstning

<i>Förtidsröstnings- Lokalerna</i>	Det gäller både stationära och mobila lokaler. De ska vara tillgängliga och det ska finnas säker förvaring av valurna, valmaterial och röstlängd, samt inkomna förtidsröster i anslutning till lokalen. Det ska vara möjligt att bevara valhemligheten vid förtidsröstning. I lokalen ska en larmlista finnas.
<i>Röstmottagarna</i>	De som arbetar under förtidsröstningen ska vara neutrala/oberoende och förtroendeingivande. Det gäller även ambulerande röstmottagare. Alla röstmottagare ska ha en god arbetsmiljö.
<i>Transporter av förtidsröster</i>	Under förtidsröstningen transporteras förtidsröster i olika led.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen genomföra valdag

<i>Vallokalen</i>	Gäller även lokaler som det genomförs förtidsröstning på valdagen i. Lokalerna ska vara tillgängliga och neutrala och det ska vara möjligt att bevara valhemligheten. I lokalen ska allt valmaterial som behövs för att genomföra val finnas och vara tillförlitligt.
<i>Övriga identifierade lokaler</i>	Detta gäller bland annat lokaler där valkansliet och valnämnden huserar.
<i>Röstmottagare</i>	De ska vara neutrala/oberoende. De ska ha en god arbetsmiljö.
<i>Väljarna</i>	Alla väljare ska kunna använda sig av den vallokal som hör till deras valdistrikt, de ska vara säkra på att röstmottagarna hanterar deras röster på ett riktigt sätt och att valhemligheten inte avslöjas.
<i>Valurnan</i>	Valurnan ska skyddas under hela valdagen.
<i>Rösterna</i>	Under valdagen hanteras både röster som lämnas i lokalen och förtidsröster som inkommit under förtidsröstningsperioden.
<i>Röstlängden</i>	Röstlängden måste vara tillgänglig för att kunna hantera valdistriktets väljare.
<i>Rösträkningen</i>	Den sker öppet och måste genomföras på ett säkert sätt.

- Teknik* Det måste finnas minst mobiltelefon täckning för att kunna larma, kontakta valkansliet eller valmyndigheten samt kunna ringa in valresultat efter röst räkningen.
- Transporter* Det gäller både transporter av förtidsröster till vallokalen och transporter av räknade röster till valkansliet och vidare till länsstyrelsen efter avslutat val
- Valdistriktens ordförande och vice ordförande* En av dem måste finnas på plats i lokalen under hela dagen och de tillsammans ska underteckna de olika dokumenten och påsarna.

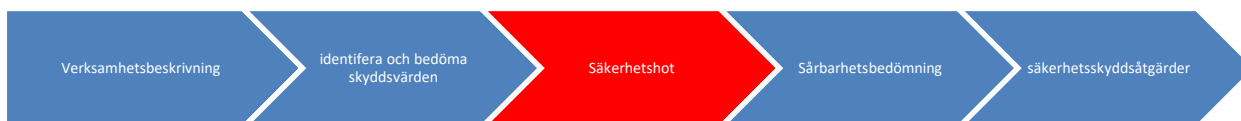
Identifierade skyddsvärden i delprocessen genomföra valdag forts.

- Valnämndens ordförande och vice ordförande* De måste följa med leveransen av räknade röster till länsstyrelsen.
- Förvaring av röster* Om transport till länsstyrelsen inte genomförs direkt måste rösterna förvaras på ett säkert sätt till dess att transport sker.

Identifierade skyddsvärden i delprocessen genomföra valnämndens preliminära röst räkning

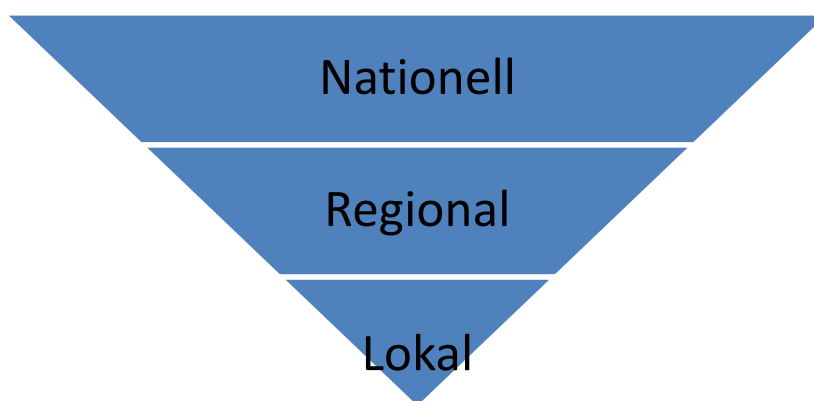
- Lokalen* Den ska vara tillgänglig eftersom valnämndens preliminära röst räkning är öppen för allmänheten. Den ska erbjuda en god arbetsmiljö för dem som räknar.
- Röster* Det måste finnas ett antal röster att räkna. Antalet ska vara såpass stort att valhemligheten behålls.
- Röstlängden* För att kunna genomföra den preliminära röst räkningen måste de olika valdistriktens röstlängder i original finnas tillgängliga.
- Valurnan* Valurnan är en förutsättning för att valhemligheten inte röjs.
- Valhemligheten* Valhemligheten får inte avslöjas under räkningen.
- PostNord* Postnord levererar sent inkommande brevröster med mera.
- Teknik* Efter avslutad räkning ska resultatet rapporteras in i valdatasystemet.
- Valnämndens ordförande och vice ordförande* De måste följa med leveransen av räknade röster till länsstyrelsen.
- Transporter* Det gäller transporter vidare till länsstyrelsen efter avslutad räkning.

5 Säkerhetshot och dimensionerande hotbeskrivning (DHB)

Ett hot uppstår när en aktör eller en antagonist har både avsikt och förmåga att genomföra en handling som, i det här fallet, kan påverka valet negativt. Med utgångspunkt i en generell hotbeskrivning kan en dimensionerande hotbeskrivning (DHB) tas fram. En DHB beskriver hotbilden för en specifik aktivitet.

Hotbilden i denna analys utgår från 3 nivåer:

Den översta nivån är den nationella nivån. Den bygger på den hotbild som bland annat Försvarsmakten och Säkerhetspolisen står bakom. Till detta har Valmyndighetens DHB kopplats.

Nästa nivå är den regionala, där den nationella kompletteras med regionala förutsättningar. Det kan var information om vilka grupperingar som finns i regionen, samt tendenser, brottsstatistik med mera.

Den lägsta, och mest intressanta, nivån är den lokala nivån. Där kokas den samlade informationen från den nationella och regionala nivå ner till de förutsättningar som finns lokalt i kommunen. Detta kompletteras sedan med information om bedömda hot och erfarenhet från inträffade incidenter. Den lokala nivån beskrivs inte i den här verksamhetskyddsanalysen, utan bör kompletteras hos varje kommun.

5.1 Nationell nivå, valmyndighetens dimensionerande hotbeskrivning

En DHB är ett underlag för att verksamhetsutövaren ska kunna dimensionera skyddet till rätt nivå. När man tar fram en DHB så utgår man från en antagen antagonistisk förmåga som skyddsåtgärderna förväntas skydda mot. Ett exempel på detta i samband med valet kan vara att en aktör vill stjäla förtidsröster för att på så sätt påverka valets genomförande. Det behöver inte föreligga ett reellt hot, men utifrån antagandet ska vi vidta åtgärder för att upptäcka och försvåra för antagonisten att genomföra handlingen, samt hantera om händelsen om den ändå genomförs.

På nationell nivå har Valmyndigheten tagit fram en DHB för valet 2024. Valmyndigheten anser att det finns aktörer som har kapacitet, intention och möjliga tillfällen att påverka valgenomförandet. De anser att det inte går att utesluta att det utförs ett eller flera begränsade angrepp mot genomförandet av val.

Därför bör den kommunala valadministrationen vidta åtgärder som kan förebygga otillbörlig påverkan och samtidigt skapa förmåga att hantera eventuella angrepp mot genomförandet av allmänna val. Nedan följer en sammanfattning av Valmyndighetens DHB.

Ingen aktör har förmåga att systematiskt påverka valresultatet

Valmyndigheten anser att ingen aktör har förmåga eller tillfälle att systematiskt påverka valresultatet. Att valsystemet är manuellt, decentraliserat och transparent skapar en omfattande inneboende motståndskraft mot påverkan av valresultatet.

Valsystemet har flera, av varandra oberoende processer, för att säkerställa att valresultatet är rättssäkert. Varje röst bedöms enskilt utifrån i förväg beslutade regler, sedan räknas rösterna och kontrolleras manuellt flera gånger innan valresultatet fastställs. De fysiska rösterna arkiveras efter varje val för att möjliggöra förnyad sammanräkning och bedömning. För att ytterligare förhindra påverkan på resultatet är röstmottagningen och rösträkningen offentliga, vilket innebär att genomförandet är transparent och att allmänheten har insyn.

Ett antal aktörer har förmåga att påverka valets genomförande

Valmyndigheten anser att ett antal aktörer har förmåga och intention att påverka valens genomförande. Det kan handla om begränsade angrepp mot enskilda vallokaler eller försök att stjäla till exempel valsedlar, men det kan också handla om medveten spridning av felaktig information för att exempelvis påverka väljares förmåga att rösta.

I samband med genomförandet av de allmänna valen 2014 och 2018 förekom angrepp i och mot vallokaler. Under genomförandet av valen 2018 förekom försök att påverka valens genomförande bland annat genom cyberangrepp mot www.val.se och medvetna stölder och sabotage.

Genom att reducera egna sårbarheter och därigenom antalet tillfällen en aktör kan utnyttja kan den kommunala valadministrationen påverka denna typ av hot. Genom försvårande skyddsåtgärder och proaktiv kommunikation kan valadministrationen även påverka antalet aktörer med förmåga och intention att påverka valens genomförande.

Ett antal aktörer har förmåga att påverka förtroendet för genomförande av allmänna val

I sin DHB inför valen 2024 nämner Valmyndigheten att ett antal aktörer har intention och förmåga att påverka förtroendet för genomförandet av allmänna val. Det kan handla om att medvetet sprida felaktig information eller att genomföra fysisk påverkan (exempelvis stölder och sabotage) för att påverka allmänhetens förtroende för genomförandet av allmänna val.

Under valen 2018 förekom försök att påverka förtroendet för det svenska valsystemet i en negativ riktning. Den kommunala valadministrationen kan motverka denna typ av hot genom att arbeta proaktivt och förebyggande för att minska risken och antalet tillfällen som en aktör kan utnyttja.

5.2 Regional nivå i Ekerö Kommun, lokal hotbild

Bedömda hot

2024. Under de senaste 2 åren har oron i omvärlden ökat pga av krig och andra faktorer. Under åren har man sett en sjunkande trend inom de högerextrema grupperingarna.

Spridningen av hot och hat på nätet fortsätter, vilket gör arbetet mot extremism både mer komplicerat men också mer angeläget.

Hotbilden mot valarbetet sedan tidigare har varit låg och inga större eller alvarliga händelser finns att rapportera.

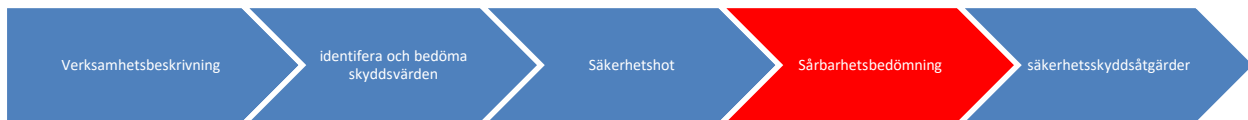
Antal anmälda hatbrott i Ekerö ligger på nästan samma nivå som tidigare år men med en svagt uppåtgående kurva. Det är extra viktigt att lyfta arbetet för demokratin, när arbetet mot hat och hot och för lika rättigheter kan komma att bli ännu mer angeläget.

Inträffade incidenter nationellt och lokalt Ekerö

Det finns ett antal inträffade incidenter under valen 2014, 2018 och 2019 på lokal nivå. Här nedan finns en översikt över incidenter under de tre senaste valen.

<i>Oreda bland valsedlar</i>	Allmän oreda bland valsedlar. Anledningen kan vara både medvetet genom påverkan och omedvetet genom slarv från väljare.
<i>Förkryssade valsedlar</i>	Försök att placera redan förkryssade valsedlar i valsedelställ.
<i>Stulna valsedlar</i>	Valsedlar från enskilda partier stals från valsedelställ.
<i>Stökiga/hotfulla personer</i>	Individer som uppehöll sig i lokalen var stökiga och störande för övriga i lokalen. Har hänt ett fåtal gånger.
<i>Misstanke om felaktig budröstning</i>	Personer som misstänks ha hjälpt väljare med budröstning trots att de inte har en förtrolig relation. Dessa personer antas inte vara opartiska gentemot väljaren. En kommun rapporterade om denna misstanke.
<i>Otillbörlig påverkan</i>	En kommun har rapporterat att partiföreträdare har uppehållit sig i vallokalen med profilkläder som anger partitillhörighet.
<i>Administrativa fel</i>	Tre kommuner har noterat att röstmottagare har lämnats ensam i lokalen och att vallokalen varit helt obemannad vid tillfälle. Det har också förekommit fel ifyllda röstlängder.
<i>Tekniska fel</i>	En kommun har rapporterat att under ett val var en hiss ur funktion vilket ledde till minskad tillgänglighet.
<i>Hot o Våld</i>	<i>Stenkastning mot politiker på Mälarö torg under valarbetet 2022</i>

6 Sårbarhetsbedömning

En sårbarhet är en enskild svaghet eller liknande som gör helheten sårbar. En sårbarhetsbedömning görs för att detaljerat analysera hur brister i verksamheten kan påverka genomförandet av verksamheten. Bedömningen syftar till att på förhand identifiera var något kan falla, för att på så sätt skapa underlag för åtgärder som kan minimera dessa sårbarheter.

Sårbarhetsbedömningar görs med fördel i workshopformat med deltagare som är kunniga inom verksamheten. Underlag för sårbarhetsbedömningar kan vara tidigare inträffade händelser, erfarenheter från tidigare verksamhet, risk- och sårbarhetsanalyser, samt praktiska kontroller av exempelvis lokaler och strömförsörjning med mera.

Det som följer är en länsgemensam bedömning och därför är den är generell i sin natur, slutsatserna är dock allmängiltiga men de kan behövas bedömas på lokal nivå för att få högre detaljnivå i sårbarheterna.

6.1 Förbereda val

Sårbarhetsbedömning mot delprocesserna som ingår i processen förbereda av val har inte skett då det normalt sett är en planeringsprocess som genomförs. Det bör dock nämnas att det finns en stor sårbarhet i delprocesserna och det är att förberedelsedelen oftast utförs av en eller ett fåtal individer. Om den eller dessa individer är frånvarande blir förarbetet sårbart. Det är också viktigt att dokumentation finns av förberedelserna som skyddsåtgärd.

6.2 Genomföra val

Nedan följer de identifierade sårbarheterna i respektive delprocess inom processen *genomföra val*.

Identifierade sårbarheter, genomföra förtidsröstning

<i>Ambulerande röstmottagning</i>	Valhemligheten kan inte bevaras (ex personer som får hjälp vid röstningen). Den ambulerande lösningen är förenad med samtliga risker som i hela valet.
<i>Skapa tillträde till lokal</i>	Tillträde till lokalen kan ej säkerställas.
<i>Möblera lokal</i>	Lokalens möblering medger inte att valhemligheten kan säkerställas.
<i>Bemanning (närvara och frånvara)</i>	Personal är ensamma i lokalen. Personal får inte raster vilket ger risk för slarv p.g.a. trötthet eller stress.
<i>Anpassa tillgänglighet</i>	Personer med särskilda behov får svårare att rösta.
<i>Säkerställa tekniken</i>	Tekniska brister gör att tilltron till valsystemet minskar.

Identifierade sårbarheter, genomföra förtidsröstning forts.

<i>Skyltning</i>	Skyltar kan förstöras eller förvanskas vilket kan störa valet eller minska förtroenden för genomförandet av valet.
<i>Plombering av urna</i>	Obehörig person kan påverka innehållet i valurnan.
<i>Material</i>	Valmaterial försvinner, förändras eller förstörs.
<i>Instruktioner till personal</i>	Personal gör fel av oaktsamhet eller okunskap.
<i>Röstlängd</i>	Röstlängden försvinner så möjligheten att spåra röster försvinner.
<i>PostNord?</i>	Förtidsröster transporteras med ordinarie postbil vilket kan möjliggöra stöld av förtidsröster.
<i>Transport av röster</i>	Röster kan stjälas under stopp i transport. Transporten kan råka ut för olyckor, då kan röster stjälas eller förstöras.
<i>Registrering i Valid</i>	Valdatasystemet Valid kan vara otillgängligt.
<i>Förvaring av röster</i>	Röster kan stjälas, förvanskas eller förstöras. Valhemligheten kan röjas.
<i>Tillträde till lokalen för röstförvaring</i>	Tillträde kan inte begränsas så manipulation av röster kan ske. Valhemligheten kan röjas

Identifierade sårbarheter, genomföra valdag

<i>Åtkomst till lokaler</i>	Tillträde till lokalen kan inte säkerställas. Lokalerna kan vara obebakade under natten. Lokalerna är öppna vilket ger åtkomst för alla. Nycklar till lokalerna kan finnas hos fler. Lokalerna kan sakna larm.
<i>Bemanning</i>	Otillräcklig bemanning, röstmottagare kan vara oförberedda eller olämpliga. Röstmottagare kan ha dolda agendor för att påverka väljare. Röstmottagare kan ha dolda avsikter för att manipulera valet eller förtroendet för valet. Rutinerna för att genomföra valet kan vara otydliga.
<i>Stöld m.m. av valmaterial</i>	Valmaterial kan stjälas. Valmaterial kan förstöras eller förvanskas.
<i>Otillbörlig påverkan</i>	Individer i eller kring vallokaler kan försöka påverka väljare. Individer i eller kring vallokaler kan störa valprocessen.
<i>Risk att valhemligheten röjs.</i>	Lokalens utformning medger inte att valhemligheten säkerställs. Individer i vallokalen försöker följa med väljare som ska rösta.
<i>Analogt genomförande röstlängd och urna</i>	Röstlängd och urna kan stjälas, förstöras eller manipuleras.
<i>Rösträkning</i>	Röstmottagare/rösträknare gör fel av naturliga orsaker såsom trötthet eller stress. Röstmottagare/rösträknare gör medvetna fel. Åskådare försöker störa eller avbryta rösträkningen.
<i>Transport och förflyttning av röster och röstlängd</i>	Transporten kan råka ut för en olycka. Transporten sker efter en lång dag vilket kan medge misstag på grund av trötthet. Transporten kan bli medvetet påverkad (stannad, hotad) längs vägen.

Identifierade sårbarheter, genomföra valdag forts.

<i>Bevakning</i>	Bevakning saknas vilket kan ge tillfälle för aktör att påverka, förstöra eller stjäla röster.
<i>Hantering vid överlämning till länsstyrelsen</i>	Länsstyrelsens kapacitet att ta emot material understiger behovet. Parkeringssituationen utanför länsstyrelsens lokaler innebär längre förflyttning med rösterna. Detta kan innebära möjlighet för aktör att stjäla röster. Hela länets räknade röster (från valdagen) finns samlade i tid och rum.

Identifierade sårbarheter, genomföra valnämndens preliminära rösträkning

<i>Annonsering</i>	Tryckfel i annons. Fel information i annonsen (medvetet eller omedvetet).
<i>Röstlängder</i>	Valnämndens preliminära rösträkning kan inte genomföras utan röstlängder i original.
<i>Lokaler</i>	Olämplig lokal medger påverkan från åskådare. Lokalen måste vara tillgänglig.
<i>Rutiner</i>	Bristande rutiner försvårar arbetet.
<i>Valnämndens ordförande och vice ordförande</i>	Ordförande och/eller vice ordförande uteblir från rösträkningen.
<i>Förvaring</i>	Röster och röstlängd förvaras osäkert. Det saknas lås till lagringsutrymmen. Tillträdet till utrymmen kan inte begränsas.
<i>Transporter och förflyttning av röster och röstlängd</i>	Transporten kan råka ut för en olycka. Transporten sker efter en lång dag vilket kan innebära misstag på grund av trötta utförare av transport. Transporten kan bli medvetet påverkad (stannad, hotad) längs vägen.
<i>Bevakning</i>	Bevakning saknas vilket kan ge tillfälle för aktör att påverka, förstöra eller stjäla röster.
<i>Administrativa fel</i>	Det saknas skriftliga och tydliga rutiner för hur rösträkningen med mera ska genomföras. Trötta valarbetare. Okunniga/olämpliga rösträknare. Stressig arbetssituation på grund av bemanning och att det sker öppet.
<i>Hantering vid överlämning till länsstyrelsen</i>	Länsstyrelsens kapacitet att ta emot material understiger behovet. Parkeringssituationen utanför länsstyrelsens lokaler innebär längre förflyttning med rösterna. Detta kan innebära möjlighet för aktör att stjäla röster. Hela länets räknade röster (från valnämndens preliminära rösträkning) och röstlängder finns samlade i tid och rum.

7 Verksamhetsskyddsåtgärder och -plan

Denna del ska ses som en utgångspunkt för åtgärder som behöver vidtas med utgångspunkt skyddsvärde → hot → sårbarhet. Identifierar och bedömer vi de åtgärder vi behöver vidta för att minska eller eliminera sårbarheterna, klarar vi av att hantera eventuella hot mot våra skyddsvärden.

Nedan följer ett stort antal förslag på skyddsåtgärder, grupperade under olika rubriker. Det är viktigt att framhålla att det är just förslag.

7.1 Övergripande åtgärder

Ett ökat skydd av olika arbetsmoment uppnås genom ett system av rutiner och säkerhetsåtgärder som tillsammans upptäcker, försvårar och hanterar otillbörlig påverkan på, i det här fallet, valarbetet. Säkerhetsåtgärderna är beroende av varandra. Grundläggande utbildning och rutiner för alla som arbetar med val bidrar till ökad förmåga att planera och skydda arbetet såväl som till effektivare konsekvenshantering vid eventuella incidenter.

Antal valarbetare - Att två eller fler personer arbetar tillsammans i syfte att bygga in en kontrollfunktion i valarbetet bidrar till ökad redundans och stärkt tilltro till valförfarandet.

Spårbarhet - Genom att dokumentera var, och av vem, röster och annat skyddsvärt valmaterial hanteras, byggs en naturlig kontroll in i valarbetet. Det bidrar till att reducera risken för stöld och manipulation samt till att stärka förtroendet för valförfarandet. En enkel rutin för spårning kan till exempel beskriva vilka rutiner som finns för valarbete, vem eller vilka som har behörighet att utföra respektive arbetsuppgift vid varje tillfälle och hur spårning kan ske i efterhand. Spårning kan även byggas på ett helt självständigt system.

Bevakning - Genom att låta väktare bevaka skyddsvärda objekt ökar skyddet av valgenomförandet. Vaktarnas närhet innebär en ökad förmåga att hantera ordningsstörningar. Bevakning försvårar angrepp och reducerar konsekvensen av en incident.

Kännedom om arbetsuppgifter - God kännedom hos vaktbolag samt hos Polismyndigheten angående olika arbetsmoment och aktiviteter i samband med val reducerar risken för ett angrepp genom deras förmåga att upptäcka, försvåra och hantera en incident.

Förvaring - Genom att förvara valsedlar, röster och annat valmaterial på ett tryggt och säkert sätt reduceras sannolikheten för stöld, manipulation och sabotage. Åtgärderna försvårar för en potentiell angripare och bidrar till att öka förtroendet för förfarandet. Förvaring kan till exempel ske genom att en låda har ett lock som är låst och att lådan är förankrad genom lämplig låsanordning.

Åtskild förvaring - Genom att i vissa situationer förvara material med uppgifter som har en koppling till varandra åtskilda, såsom väljarförteckning och förtidsröster samt röstlängd och röster, reduceras risken för att valresultatet påverkas vid en incident. Separat förvaring innebär i vissa tidskeenden att åtgärder kan vidtas som ger väljaren möjlighet att rösta på nytt om tidigare röst inte längre finns tillgänglig. Tillträdes kontroll?

Synliggörande av roller - Genom att synliggöra de personer som har tilldelade roller, såsom till exempel röstmottagare, rösträknare, transportörer och valansvariga, med kläder eller andra symboler som tydligt visar personernas roll, kan risk för påverkan reduceras.

Förberedd samverkan - Genom att etablera samverkan och förbereda kontaktkanaler med bevakningsbolag eller Polismyndigheten ökar förmågan att upptäcka, försvåra och hantera incidenter.

Åtgärdsmatris för övergripande åtgärder

Det här är ett exempel på en åtgärdsmatris med exempel på åtgärder. Matrisen och åtgärderna bör anpassas lokalt. Den ifyllda matrisen utgör en del av verksamhetsskyddsplanen.

Vad	Prio 1-4	Vem	Resurs	När ska det vara klart/Åtgärder
Ta fram kontaktlista för alla aktörer	1	Valkansli	Valkansli	Innan utbildning
Spårbarhet skyddsvärt material	1	Valkansli	Valmyndighetens handledningar	Innan utbildning
Samverkan med polis, Säkerhetspolis	1	SÄK	SÄK	Sker kontinuerligt innan o under val
Plan för bevakning av skyddsvärda lokaler/uppgifter tas fram.	1	SÄK	AVARN	Rondering
Förvaring, fysisk säkerhet, lås/larm/brand	1	SÄK	SÄK, AVARN	Säkerhetsgenomgångar
Tillträdeskontroll?	1	SÄK	AVARN	Nycklar, passage, lokal öppning, Passagekort till vallokaler
Synliggöra roller/tydlig ansvarsfördelning	1	Valkansli	Valkansli	All personal har västar/namnskylt med text som beskriver roll

7.2 Personal

Ökat skydd i fråga om personal uppnås genom ett system av prövning, rutiner och säkerhetsåtgärder som tillsammans upptäcker, försvårar och hanterar otillbörlig påverkan på valarbetet. Säkerhetsåtgärderna är beroende av varandra.

Utbildning och rutiner för de som ansvarar för personalfrågor och rekrytering är grunden för att skapa en ökad förmåga att skydda valets genomförande såväl som effektivare konsekvenshantering vid eventuella incidenter.

Personalsäkerhetsbedömning vid rekrytering - En prövning av sökandens pålitlighet och lojalitet vid rekrytering ökar skyddet för genomförande av val. Det bidrar även till att reducera sannolikheten för angrepp mot valets genomförande och försök att undergräva förtroendet för allmänna val.

Säkerhet, lojalitet och förtroende som en del i introduktion och utbildning - Genom att göra kunskap tillgänglig om säkerhet samt krav och förväntningar på lojalitet vid introduktion

av ny personal, och i samband med utbildning, ökar skyddet för genomförande av val. Det bidrar även till att reducera sannolikheten för angrepp mot valets genomförande och försök att undergräva förtroendet för allmänna val.

Fortsatta informations- och utbildningsinsatser om säkerhet, lojalitet och förtroende under anställningstiden - Genom att under anställningstiden utbilda om säkerhet samt om vilka krav och förväntningar på lojalitet som finns, ökar skyddet för genomförande av val. Det bidrar även till att reducera sannolikheten för angrepp mot valets genomförande och försök att undergräva förtroendet för allmänna val.

Personalhanterande åtgärder - Genom att ta fram rutiner för hur situationer ska hanteras, när medarbetare inte uppträder pålitligt och lojalt, kan risken, det vill säga sannolikheten och konsekvensen, för en sådan händelse sänkas.

Åtgärdsmatris för personalrelaterade åtgärder - Det här är ett exempel på en åtgärdsmatris med exempel på åtgärder. Matrisen och åtgärderna bör anpassas lokalt. Den ifyllda matrisen utgör en del av verksamhetsskyddsplanen.

Vad	Prio 1-4	Vem	Resurs	När ska det vara klart/Åtgärder
Kontrollera referenser för nya valarbetare.	1	Valkansli	Valkansli	Valnämndens sammanträde 4/6
Utbildning valarbetare	1	Valkansli, Säk	Säk	
Information/kommunikation under valperioden		Valkansli	Valkansli, valnämnd, kommunikation	Löpande innan o under val
Personalhantering/åtgärder		Valkansli	Utbildning	Sker i utbildningen
Ambulerande röstmottagare/ensamarbete?		Säk/Valkansli	Säk	Inte ensamarbete. ÖF larm kommer medtas

7.3 Lokaler, förvaringsutrymmen och material

Upptäckande skyddsåtgärder

Det räcker inte med bra dörrar och lås ifall en angripare kan arbeta ostört med att ta sig igenom skyddet. Exempel på upptäckande åtgärder är personell bevakning och olika typer av tekniska övervakningssystem. Även säkerhetspåsar och plombering är att betrakta som upptäckande skyddsåtgärd eftersom de bidrar till att upptäcka manipulation av innehåll.

Fysiskt skydd - Vid behov bör en lokal eller ett förvaringsutrymme förses med larm.

Larmet bör leda till en bevaknings- eller larmcentral med målet att personal är på plats inom så pass kort tid att ett påbörjat intrång i lokalen kan förhindras.

Väktare/bevakning i, eller utanför, lokalen - Personell bevakning, exempelvis av egen personal eller väktare, kan bidra till att reducera risken för påverkan genom att tidigt upptäcka ett pågående angrepp. Bevakningen kan vara såväl stationär som ronderande.

Kännedom om lokaler hos Polismyndigheten och räddningstjänsten - Polismyndighetens och räddningstjänstens förmåga att skydda lokaler och förvaringsutrymme ökar om de har god kännedom om var lokaler och förvaringsutrymmen är lokaliserade samt när och i vilket syfte de kommer att användas. Sannolikheten för, och konsekvensen av, ett angrepp kan reduceras. Ibland kan muntliga kontakter vara lämpliga och/eller tillräckliga.

Sektionering och lås - ökar den tid det tar för en angripande att ta sig in i en lokal. Det kan exempelvis handla om skyddsåtgärder i fasader, ytterväggar, tak, golv, dörrar och fönster. Särskilt viktigt är det ofta att minska antalet fönster och ytterdörrar, alternativt förstärka dem med hjälp av galler eller grindar. I vissa fall behöver det fysiska skyddet inte avse en hel byggnad utan bara en sektion eller en del av en byggnad eller lokal. Stängsel eller avgränsningar kan öka skyddet inom ett visst område. Även punktvis skydd med exempelvis ett säkerhetsskåp eller värdeskåp bidrar till ökat skydd. Genom att byta ut eller uppgradera befintliga lås ökar skyddet av en lokal eller ett förvaringsutrymme.

Brandskydd - Den som äger en byggnad och den som bedriver verksamhet där har det yttersta ansvaret för brandskyddet. Detta innebär bland annat att i skäligen omfattning tillhandahålla utrustning för släckning och livräddning vid brand. Utöver det ska åtgärder vidtas som behövs för att förebygga och begränsa skador till följd av brand. I samband med röstmottagning används i stor utsträckning lokaler som kommunen bedriver annan verksamhet i, exempelvis bibliotek och skolor. Men även andra lokaler används för röstmottagning, exempelvis hembygdsgårdar. Här är det extra viktigt att det i avtal mellan valnämnden och ägaren av lokalen eller byggnaden regleras vem som ansvarar för vilka delar i brandskyddet, samt att det följs upp att brandskyddet är anpassat för att genomföra val, i och med att lokalens ordinarie brandskydd är anpassat för annan verksamhet. Det systematiska brandskyddsarbetet bör särskilt bedöma risken för anlagd brand i samband med val. Vid val av släckningsutrustning bör vikten av att skydda valmaterial, röster och förtidsröster mot förstörelse i samband med användning särskilt beaktas.

Insynsskydd - Insynsskydd minskar sannolikheten för tillgrepp genom att förhindra att obehöriga identifierar vad som förvaras på platsen. Insynsskydd kan skapas genom att täcka över befintliga fönster med folie eller motsvarande alternativt att inte sätta upp skyltar. Insynsskydd kan även vara digitalt genom att säkerställa att information om vad som förvaras var och när inte finns tillgängligt digitalt, exempelvis i sociala medier eller på valnämndens webbplats.

Inpasseringskontroll - Inpasseringskontroll ökar skyddet av en lokal genom att säkerställa att enbart behöriga personer kan vistas i lokalen. Inpasseringskontroll kan genomföras genom personell kontroll, tekniska kontrollsystem (tex. kortläsare) eller manuella system såsom nyckelhantering. Inpasseringskontroll kan även vara en hanterande skyddsåtgärd genom att öka förmågan att i efterhand klarlägga vem eller vilka som haft tillgång till lokalen eller förvaringsutrymmet i samband med en incident.

Transportskydd - Generellt gäller att i samband med att en transport anländer till en förvaringslokal eller annan lokal ska transporten mötas upp och lasten tas om hand av behörig personal. Om det är möjligt att öppna transporten inom ett avspärrat område är det att föredra. Beroende på lokalens förutsättningar är det viktigt att det som transporteras inte vid någon tidpunkt lämnas obevakat. Tid, datum och transportväg för leveranser bör skyddas förutom för bevakningspersonal som bör vara informerade. Det mottagna valmaterialet, förtidsrösterna eller rösterna bör kontrolleras och jämföras med den förväntade mängden samt dokumenteras.

Hantering skyddsåtgärder

Hantering skyddsåtgärder är sådana som stoppar en angripare, till exempel tekniska system, bevakningspersonal eller polis. Det kan också vara åtgärder som minskar konsekvenserna av ett angrepp som redan skett, till exempel genom att ha en förberedd alternativplats från vilken verksamheten kan drivas.

Dokumentation över vad som förvaras i en lokal eller ett förvaringsutrymme - Dokumentation och spårbarhet av valmaterial, förtidsröster och röster bidrar till en effektivare konsekvenshantering vid eventuella incidenter.

Ersättningsmaterial/Rutiner för att ersätta förlorat eller förstört valmaterial - Upparbetade rutiner för att ersätta förlorat eller förstört valmaterial reducerar konsekvenserna av eventuella angrepp.

Kommunikationsplanering - Upparbetade rutiner för proaktiv och förebyggande kommunikation i händelse av förlorat eller förstört valmaterial, förtidsröster och röster reducerar konsekvenserna av eventuella angrepp.

Utbildning av röstmottagare - Om röstmottagarna har god kännedom om situationer som kan uppstå och hur dessa ska hanteras så innebär det förutsättningar för att konsekvenserna av ett angrepp blir mindre påtagliga.

Kontaktuppgifter - Om lokaler som används vid genomförandet av val har olika huvudmän är det viktigt att kontaktuppgifter till lokalansvariga finns samlat hos valkansliet. Vem som har ansvaret för lokalen och vad som ingår i detta ansvar bör vara tydligt innan valperioden börjar. Ansvariga för röstmottagningen på förtidsröstnings- och vallokaler bör ha tillgång till kontaktuppgifter till lokalansvarig samt direktnummer till väktare och ev. kontaktpunkt inom Polismyndigheten, så att de snabbt kan komma till platsen vid behov.

Personell bevakning i, eller utanför, lokalen - Bevakningspersonal eller polis i eller utanför en lokal eller ett förvaringsutrymme skapar förutsättningar för att snabbt stoppa angripare innan eller under pågående tillgrepp.

Reservlokaler - Valnämnden behöver planera för alternativa förvaringslokaler för valmaterial och förtidsröster om de ordinarie lokalerna av någon anledning, exempelvis anlagd brand, blir otillgängliga före eller under valperioden. Vidare behöver en plan finnas för hur vallokaler och röstningslokaler kan ersättas utan större olägenheter för väljarna. Ett alternativ är att förbereda ett fordon innehållande allt som behövs för att sätta upp ett röstmottagningsställe, som vid behov kan köras ut till önskad plats. Även alternativ lokal för valkansliet, med utrustning samt dokumentation rörande rutiner och annan viktig information, i händelse av åverkan, är viktigt att planera för. Våldokumenterade reservlösningar bör finnas tillgängliga för valkansli samt personer som kan tänkas behöva informationen, till exempel ordföranden i vallokal. Valnämnden behöver planera för att fler än en förtidsröstnings- eller vallokal inte kan användas i samband med valet samt genomföra planering för att hot (exempelvis bombhot) kan riktas mot ett stort antal röstmottagningsställen samtidigt.

Ersättningsmaterial – Plan för reservmaterial och ersättningsmaterial om något skulle bli stulet alternativt förstöras.

Åtgärdsmatris för åtgärder relaterade till lokaler, förvaringsutrymmen och material

Det här är ett exempel på en åtgärdsmatris med exempel på åtgärder. Matrisen och åtgärderna bör anpassas lokalt. Den ifyllda matrisen utgör en del av verksamhetsskyddsplanen.

Vad	Prio 1-4	Vem	Resurs	När ska det vara klart/Åtgärder
Upptäckande skyddsåtgärder		Säk/valkansli	Säk/valkansli	
Fysiskt skydd, lås, larm		Säk		
Väktare/bevakning		Säk	Avarn	Ronderande under valdagen
Kontakt/information till Polis o Räddningstjänst om vallokaler		Säk	Säk	Samverkansmöte
Reservlokaler		Valkansli	Valkansli	Finns lokaler geografiskt
Ersättningsmaterial		Valkansli	Valkansli	
Utbildning röstmottagare		Valkansli/Säk	Valkansli/Säk	
Sektionering Lås		Säk	Säk	
Brandskydd		Säk	Säk/Entreprenör	
Insynsskydd		Säk/Valkansli	Valkansli	Skärmar
Inpasseringskontroll		Säk	Säk/Avarn	
Överfallslarm		Säk	Säk	
Kontaktuppgifter/viktiga kontakter		Säk	Polis, Avarn	

7.4 Transporter

Ökat skydd av transporter uppnås genom ett system av personal, rutiner, transportteknik och säkerhetsteknik som tillsammans upptäcker, försvårar och hanterar obehörigt tillträde och skadlig inverkan på transporten. Säkerhetsåtgärderna är beroende av varandra.

Utbildning och rutiner för personer som sköter transporter är grunden för att skapa en ökad förmåga att skydda transporter såväl som effektivare konsekvenshantering vid eventuella incidenter.

Rutin för transporter - Rutin för hur transporter skall genomföras.

Personalbemanning - Att minst två personer genomför transporter bidrar till ett ökat skydd genom ökad redundans och trovärdighet. Ett ökat antal transportörer syftar främst till att upptäcka ett pågående angrepp. Försvårande skyddsåtgärder uppnås genom nyttjande av värdetransport eller poliseskort (se nedan).

Inte lämna fordon obevakat - Transporter som inte lämnas obevakade när en av personerna som transporterar godset behöver lämna fordonet reducerar sannolikheten för ett angrepp.

Insynsskydd - Insynsskydd reducerar sannolikheten för tillgrepp genom att förhindra för obehöriga att identifieras vad som transporteras. Insynsskydd kan uppnås genom att lägga godset i ett icke-transparent kärl eller använda ett fordon med avdelat förvaringsutrymme. Insynsskydd kan även uppnås genom att fönster täcks med folie eller motsvarande.

Hanterande transportskyddsåtgärder

Hanterande skyddsåtgärder är åtgärder som stoppar en angripare, till exempel väktare eller polis. Det kan också vara åtgärder som minskar konsekvenserna av ett angrepp som redan skett,

till exempel en kommunikationsplan eller rutiner för att i den mån det är möjligt ersätta förlorat valmaterial och uppmana väljare vars röster gått förlorade att rösta på nytt.

Fysiskt skydd - Exempel på fysiskt skydd är personell bevakning och olika typer av tekniska övervakningssystem. Säkerhetspåsar och plombering är att betrakta som en upptäckande skyddsåtgärd eftersom de bidrar till att upptäcka manipulation av innehåll.

Transport bevakning - Utökat uppdrag till det egna vaktbolaget ökar skyddet av valnämndens transporter vilket reducerar sannolikheten för ett angrepp.

Kommunicera planerade transporter till Polismyndigheten - God polisiär kännedom om valadministrationens transporter ökar Polismyndighetens förmåga att skydda transporterna och reducerar sannolikheten för ett angrepp.

Överfallslarm för transportörerna - Överfallslarm reducerar sannolikheten för ett tillgrepp genom att öka skyddet av transporter. Överfallslarm möjliggör för de som utför transporten att snabbt få hjälp vid ett tillgrepp, eller misstanke om tillgrepp.

Transport i ett låst utrymme - Transporter med förvaring av det skyddsvärda i ett låst utrymme reduceras sannolikheten för ett angrepp. Exempelvis ett låst bagage- eller lastutrymme i ett fordon.

Dokumentation och spårbarhet av transporter - Dokumentation och spårbarhet av transporter bidrar till en effektivare konsekvenshantering vid eventuella incidenter genom att möjliggöra snabb ersättning av förlorat valmaterial såväl som trovärdig kommunikation efter en incident.

Rutiner för att ersätta och kommunicera ut info om förlorat eller förstört valmaterial - Upparbetade rutiner för att ersätta förlorat eller förstört valmaterial reducerar konsekvenserna av eventuella angrepp, exempelvis genom att förbereda nya beställningar eller samverka med andra kommuner. Kommunikationsplan för detsamma.

Nyttjande av värdetransport - Nyttjandet av värdetransport vi leverans av röstsedlar under valnatten ökar säkerheten kring transporter samt reducerar sannolikheten för ett angrepp samt ökar förtroendet för skyddet vilket kan bidra till att reducera konsekvenserna av ett angrepp.

Åtgärdsmatris för transportrelaterade åtgärder

Det här är ett exempel på en åtgärdsmatris med exempel på åtgärder. Matrisen och åtgärderna bör anpassas lokalt. Den ifyllda matrisen utgör en del av verksamhetsskyddsplanen.

Vad	Prio 1-4	Vem	Resurs	När ska det vara klart/Åtgärder
Rutin för hur transporter ska genomföras		Säk/Valkansli	Säk/Valkansli	Innan Valdagen
Fysiskt skydd		Säk	Säk	Klart innan valdagen
Transport bevakning		Säk	Avarn	Medföljande bil
Kommunicera planerade transporter till Polismyndigheten		Säk	Polis, vaktbolag	Samverkansmöte
Överfallslarm till transportörer av röstmaterial		Säk	Säk	Innan valdagen

Dokumentation och spårbarhet av transporter		Säk/Valkansli	Säk/Valkansli	Plan finns plats innan valdagen
Rutiner för att ersätta och kommunicera ut info om förlorat eller förstört valmaterial		Valkansli	Valkansli	Rutin finns Incidentrapportering
Nyttjande av värdetransport		Säk	Säk	Ej relevant?